

Handboek Iran

Praktische handleiding zakendoen Iran
Mogelijkheden en beperkingen na ingaan sanctieverlichting

Datum juni 2018

Colofon

Plaats	Den Haag
Datum	juni 2018
Opgesteld door	Ministerie van Buitenlandse Zaken Directoraat-Generaal Buitenlandse Economische Betrekkingen Internationale Marktordening en Handelspolitiek
Redacteur(en):	Team strategische goederen en exportcontrole

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Definities	8
3	Overzicht sanctiemaatregelen Iran	10
3.1	Achtergrond	10
3.1.1	Zorgen over kernwapenprogramma	10
3.1.2	Zorgen over mensenrechtensituatie	10
3.2	Het nucleair akkoord	10
3.3	Sanctieverlichting	11
3.3.1	Opschorting algemene economische sancties	12
3.3.2	Uitvoer van dual-use goederen	12
3.3.3	Beperkingen op handel in nucleair relevante goederen	12
3.4	Van kracht blijvende sancties	13
3.4.1	Gesanctioneerde personen en entiteiten	13
3.4.2	Wapenembargo	14
3.4.3	Verbod op uitvoer rakettechnologie	14
3.4.4	Mensenrechten sancties	15
3.4.5	Doorwerking Amerikaanse sancties	15
4	Export van goederen, diensten en technologie naar Iran	18
4.1	Algemeen	18
4.2	Vorbereiding: is een vergunning vereist?	18
4.2.1	Indelingsverzoek bij twijfel	18
4.2.2	Met wie doet u zaken?	19
4.2.3	Melden inkomende en uitgaande bezoeken	20
4.2.4	Een vergunning aanvragen	20
4.2.5	Een proefvergunning (sondage) aanvragen	21
4.2.6	Behandeltermijnen	22
5	Betalingsverkeer	24
5.1	Algemeen	24
5.2	Belemmeringen	24
6	Visa	26
7	Handelsbevordering	28
8	Veelgestelde vragen	30
9	Contactgegevens	36
10	Bijlagen	37
10.1	Het nucleair akkoord	37
10.2	De Iran verordening	37
10.3	De Iran mensenrechten verordening	37
10.4	Alle EU Sanctieregelingen	37
10.5	Amerikaanse sancties	38

10.6	EU best practices	38
10.7	De Dual-use verordening	38
10.8	EU-lijst van militaire goederen	38
10.9	Handel in strategische goederen en diensten.....	38

1 Inleiding

In juli 2015 werd na 12 jaar onderhandelen een nucleair akkoord gesloten met Iran. Het akkoord, internationaal bekend als het Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA), is ondertekend door de VS, Frankrijk, Duitsland, het VK, Rusland, China en Iran. Iran bouwt het nucleaire programma af in ruil voor stapsgewijze verlichting van sanctiemaatregelen.

Op 8 mei 2018 kondigde de VS aan uit het JCPOA te stappen en alle sancties op Iran eenzijdig opnieuw in te stellen. Van Amerikaanse sanctiewetgeving gaat een extraterritoriale werking uit. De EU (en daarmee ook Nederland) is hier principieel op tegen; Nederlandse bedrijven kunnen hierdoor geraakt worden terwijl zij zich houden aan Europese en Nederlandse wetgeving.

Nederland ziet het Amerikaanse besluit niet als het einde van het JCPOA en blijft het akkoord steunen. Dit geldt ook voor de Europese Unie en de overige zes ondertekenaars. Of het akkoord zal voortbestaan moet de komende tijd blijken.

Vooralsnog heeft het Amerikaanse besluit geen impact op bestaande verlichting van VN en EU sancties op Iran. De impact op EU handelsbelangen is desondanks aanzienlijk. Om tegengewicht aan te bieden aan de Amerikaanse extraterritorialiteit wordt het zogeheten "blocking statute" herzien. De kerngedachte van het blocking statute is dat het voor Europese bedrijven verboden is om Amerikaanse sanctiewetgeving boven EU wetgeving te stellen. Verderop in dit Handboek vindt u meer toelichting.

Nederland blijft inzetten op een stapsgewijze hervatting van de handelsbetrekkingen met Iran, zoals ook in het JCPOA is overeengekomen. Verschillende handelsmissies hebben inmiddels plaatsgevonden. Ook in 2018 worden missies en bezoeken georganiseerd. Vanuit Nederland en de Nederlandse ambassade in Teheran kunnen bedrijven advies krijgen, worden kansen en hindernissen in kaart gebracht en kunnen Nederlandse en Iraanse bedrijven aan elkaar worden gekoppeld. Ook zijn reguliere instrumenten ter bevordering van handel en investeringen beschikbaar gesteld.

De Iraanse markt van ruim 77 miljoen consumenten biedt het Nederlands bedrijfsleven goede kansen. Tegelijkertijd kleven er ook risico's aan zaken doen in Iran. Het land kent nog geen vrije markteconomie en men dient met importbeperkende maatregelen, ongebruikelijke producteisen en financieringsproblematiek rekening te houden. Iran kent verder een andere (zaken)cultuur. U wordt geadviseerd zich goed te verdiepen in de Iraanse (zaken)cultuur en economische wetgeving.

Er zijn nog steeds handelsbeperkende maatregelen van kracht. Bent u van plan handel te drijven met klanten in Iran, investeringen te doen of diensten te verlenen in Iran dan dient u zich hiervan bewust te zijn. Het voorliggend Handboek Iran is bedoeld om u te informeren over de aard van de maatregelen, procedures voor exportcontrole en praktische aandachtspunten op het gebied van het betalingsverkeer.

Dit Handboek richt zich op Nederlandse personen en bedrijven, ook als zij transacties buiten Nederland verrichten, en andere personen en bedrijven die geheel of gedeeltelijk zakelijke transacties met een Iraanse betrokkenheid verrichten in Nederland. Het Handboek geeft geen interpretatie van of advies over Amerikaanse sanctiewetgeving.

Als u dit Handboek Iran raadpleegt, let dan goed op de datum van de versie die u leest. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken probeert dit document zo duidelijk en actueel mogelijk te maken. De laatste versie zal altijd te vinden zijn op de website <http://www.rijksoverheid.nl/sancties>.

Als u na het doornemen van het Handboek nog aanvullende vragen heeft, kunt u contact opnemen met de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Douane. De contactgegevens van CDIU en andere relevante instanties vindt u achterin dit Handboek. Heeft u vragen over instrumenten voor handelsbevordering en hoe die voor u als ondernemer interessant kunnen zijn? Neem dan contact op met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Het Handboek is met zorg samengesteld en wordt periodiek herzien. Dit Handboek is geen wetgeving en is niet noodzakelijkerwijs volledig, en verwijst daarom vaak naar de Iranverordening en andere relevante wetgeving. Het is uw eigen verantwoordelijkheid te allen tijden bekend te zijn met geldende wet- en regelgeving.

2 Definities

Alle relevante definities zijn opgesomd in *artikel 1* van de Iran verordening, die te vinden is in hoofdstuk 10 van dit Handboek Iran.

Voor dit Handboek zijn de belangrijkste definities:

- **Derde land:** elk ander land buiten de Europese Unie
- **Diensten als tussenhandelaar:**
 - i) het onderhandelen over of regelen van transacties met het oog op de aankoop, verkoop of levering van producten voor tweërlei gebruik door een derde land van/aan een ander derde land, of
 - ii) het verkopen of aankopen van goederen en technologie in derde landen met het oog op de overbrenging ervan naar een ander derde land;
- **Dual-use goederen:** (ook wel producten voor tweërlei gebruik genoemd) producten, met inbegrip van programmatuur, technologie en diensten, die zowel een civiele als een militaire bestemming kunnen hebben, met inbegrip van alle goederen die voor niet-explosieve doeleinden gebruikt kunnen worden en op enige manier bijdragen aan de vervaardiging van nucleaire wapens, andere nucleaire explosiemiddelen of geschikt zijn voor de overbrenging daarvan.
- **Economische middelen:** activa van enigerlei aard, materieel of immaterieel, roerend of onroerend, die geen tegoeden vormen, maar kunnen worden gebruikt om tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen;
- **Goederen:** Goederen, artikelen, materieel, uitrusting, apparatuur, technologieën, programmatuur, software, inclusief daaraan gerelateerde diensten.
- **Iraanse persoon, entiteit of lichaam:**
 - i) de staat Iran en elke overheidsinstantie van Iran;
 - ii) een natuurlijke persoon die in Iran verblijft of woont;
 - iii) een rechtspersoon, entiteit of lichaam met officiële zetel in Iran;
 - iv) een rechtspersoon, entiteit of lichaam, in of buiten Iran, die of dat direct of indirect in bezit is van of onder zeggenschap staat van een of meer van de bovengenoemde personen of lichamen.
- **Technische bijstand:** alle technische bijstand in verband met reparaties, ontwikkeling, vervaardiging, assemblage, testen, onderhoud of enige andere technische dienstverlening; technische bijstand kan worden verleend in de vorm van instructies, advies, opleiding, overdracht van praktische kennis of vaardigheden of adviesdiensten; met inbegrip van elke mondelinge en digitale vorm van bijstand.
- **Tussenhandeldiensten ("brokering"):**
 - i) het onderhandelen over of regelen van transacties met het oog op de verwerving, verkoop of levering van goederen en technologie, of van financiële en technische diensten, ook van een derde land aan een ander derde land, of
 - ii) het verkopen of aankopen van goederen en technologie, of van financiële en technische diensten, ook als zij zich in derde landen bevinden, met het oog op de overbrenging ervan naar een ander derde land;

Verder zullen in dit Handboek de volgende afkortingen of verwijzingen worden gebruikt:

- **De Iran verordening:** EU verordening 267/2012 van de Raad, van 23 maart 2012, betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 961/2010 (inclusief de wijzigingsverordeningen van latere datum).
- **De Iran mensenrechtenverordening:** EU verordening 359/2011 van de Raad, van 12 april 2011, betreffende beperkende maatregelen tegen bepaalde personen, entiteiten, en lichamen in verband met de situatie in Iran (inclusief de wijzigingsverordeningen van latere datum).
- **De Dual-use verordening:** Verordening (EG) No. 428/2009 van 5 mei 2009 (inclusief de wijzigingsverordeningen van latere datum).
- **Artikel XX:** De in dit Handboek Iran genoemde artikelen en bijlagen refereren naar de Iran verordening tenzij anders vermeld.
- **Bijlage XX:** De in dit Handboek Iran genoemde bijlagen refereren naar bijlagen van de Iran verordening tenzij anders vermeld.
- **CDIU:** Centrale Dienst voor In- en Uitvoer in Groningen.
- **Eindgebruikersverklaring/ End User Statement (EUS):** Een eindgebruikersverklaring is een document waarin wordt verklaard dat de desbetreffende goederen in het land van bestemming zullen worden ingevoerd voor eigen gebruik of voor gebruik door aldaar gevestigde afnemer(s). Daarbij dient te worden vermeld voor welk gebruik de goederen bestemd zijn.
- **BZ:** Ministerie van Buitenlandse Zaken.

3 Overzicht sanctiemaatregelen Iran

3.1 Achtergrond

3.1.1 *Zorgen over kernwapenprogramma*

De internationale gemeenschap had grote zorgen over het kernwapenprogramma van Iran. Het land weigerde jarenlang te voldoen aan de eis van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VNVR) om te stoppen met het verrijken van uranium. Sinds 2006 kondigde de VNVR, middels een serie van resoluties, steeds strengere sancties af.

In oktober 2012 kwamen de EU-lidstaten overeen om de sancties tegen Iran substantieel te verzwaren. Die sancties zijn vastgelegd in EU Verordening 267/2012 (hierna de Iran Verordening) en omvatte de volgende beperkingen:

- Verbod op handel in nucleaire goederen, rakettechnologie, militaire goederen (wapenembargo) en alle dual-use goederen;
- Verbod op handel in goederen voor olie, gas en petrochemie, edelmetalen en diamanten, goederen voor scheepsbouw; en
- Beperkingen op investeringen, geldovermakingen, specifieke financiële maatregelen, beperkingen op transport van en naar Iran, beperkingen op dienstverlening en beperkingen op doen van bepaalde personen en bedrijven in Iran.

3.1.2 *Zorgen over mensenrechtensituatie*

Reeds in april 2011 resulteerden de zorgen van de EU lidstaten over de mensenrechtensituatie in Iran tot het opleggen van beperkende maatregelen, vastgelegd in EU Verordening 359/2011 (hierna de Iran mensenrechtenverordening). Het ontbreken van vrijheid van meningsuiting, privacy, persvrijheid en toegang tot eerlijke rechtsgang, de onmenselijke en ontorende behandeling van gevangenen, foltering en voltrekking van de doodstraf zijn in strijd met de internationale verplichtingen van Iran op het gebied van de mensenrechten.

3.2 Het nucleair akkoord

Na jaren onderhandelen werd in juli 2015 een alomvattend akkoord over het nucleaire programma van Iran bereikt. Iran bouwt het atoomprogramma af in ruil voor stapsgewijze verlichting van de sanctiemaatregelen.

Op 16 januari 2016 maakte het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) bekend dat Iran een aantal openstaande aandachtspunten had geadresseerd. Daarmee concludeerde het IAEA, dat Iran aan de afgesproken voorwaarden van het Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA, het nucleair akkoord) heeft voldaan. Op die dag werd de afgesproken sanctieverlichting dan ook daadwerkelijk van kracht. Het is belangrijk u te realiseren, dat deze sanctieverlichting een voorwaardelijk karakter heeft. Als blijkt dat Iran het akkoord niet uitvoert zoals afgesproken, zullen de sancties automatisch weer worden ingesteld ('snap-back').

De sanctieverlichting maakt het mogelijk om de handel met Iran te hervatten. Figuur 1 geeft weer welke beperkende maatregelen zijn opgeschort en met welke beperkingen u nu nog steeds rekening moet houden. In paragraaf 3.3 en 3.4 worden die maatregelen toegelicht.

Toegestaan

Opschorting sectorale sancties

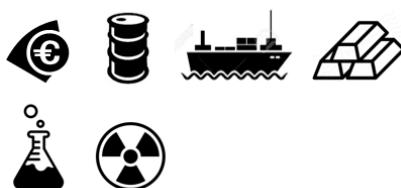
- financiële en verzekeringssector, de olie- en gasector, de sloop- en transportsector, goud en edelmetaal
- transacties toegestaan, meldplichten afgeschaft, veelal zonder Europese beperkingen

Dual-use goederen

- bijlage I dual-use verordening (EU 428/2009)

Nucleair relevante goederen

- bijlagen I, II, VIIA en VIIB

Verboden

Gesancioneerde entiteiten en personen

- ter beschikking stellen economische middelen

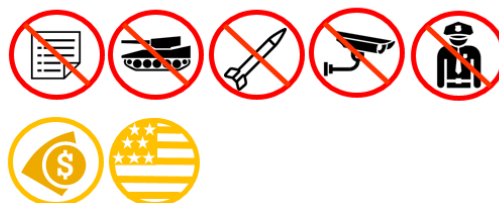
Wapenembargo

Ballistische raketten

- goederen die kunnen bijdragen aan ontwikkeling van raketten (bijlage III)

Mensenrechten sancties

- Goederen die kunnen bijdragen aan onderdrukking en onderschepping communicatie

Figuur 1: overzicht sanctieverlichting Iran

Let op: in Nederland dient u zich aan te houden aan Nederlandse en Europese wet- en regelgeving. Desondanks kunt u toch te maken krijgen met Amerikaanse wetgeving. Transacties die op grond van Europese wetgeving toegestaan zijn kunnen problematisch zijn op grond van Amerikaanse wetgeving. U dient hier uw eigen afweging te maken. Zie ook paragraaf 3.4.5 en 3.4.6.

3.2.1

Ontwikkelingen sinds mei 2018

Het JCPOA richt zich uitsluitend op de nucleaire activiteiten van Iran. Er zijn geen afspraken gemaakt over het raketprogramma van Iran, de rol die Iran speelt in regionale conflicten en de binnenlandse mensenrechtensituatie. De Amerikaanse president Trump is van mening dat het mede om die redenen een slecht akkoord is en liet op 8 mei 2018 weten dat de VS uit het JCPOA stapt. De VS stelt alle sancties tegen Iran eenzijdig opnieuw in. Dat is problematisch omdat vanuit Amerikaanse sanctiewetgeving een extraterritoriale werking uitgaat die overigens niet erkend wordt door de EU en daarmee ook Nederland.

De Amerikaanse sancties zijn gericht tegen de onder andere de Iraanse financiële sector (banken, verzekeraars, kapitaalmarkt), civiele luchtvaart, automobiel industrie, scheepsbouw en zeevaart, havenbedrijven, petrochemie, energiesector en de handel in ruwe olie, verschillende delfstoffen en halfabrikaten, edelmetalen en de voedingsmiddelenindustrie. Afhankelijk van de sector is een overgangperiode van 90 dagen (deadline 6 augustus 2018) of 180 dagen (4 november 2018 voorzien).

Aandachtspunten voor Nederlandse bedrijven worden benoemd in paragraaf 3.4.5 Voor verder informatie moet u contact opnemen met de Amerikaanse autoriteiten (zie bijlage 10 voor contactinformatie).

3.3

Sanctieverlichting

De sanctieverlichting is als volgt:

1. De VN-sancties (nucleair) EU-sancties t.a.v. de financiële en verzekeringssector, de olie- en gassector, de scheep- en transportsector, goud en edelmetaal zijn opgeschort.
2. Een deel van de personen en entiteiten zijn van de sanctielijst geschrapt.
3. De handel in dual-use en nucleaire goederen wordt hervat, met uitzondering van goederen die een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling en verspreiding van ballistische raketten.

De volgende stap in de sanctieverlichting zal niet eerder dan einde 2023 plaatsvinden.

3.3.1 *Opschorting algemene economische sancties*

Sinds 16 januari 2016 zijn de algemene economische sancties tegen Iran opgeschort. Dat betekent dat u zaken kunt doen met klanten in de financiële sector, olie/gas en petrochemie, transportsector, mijnbouw, landbouw, gezondheidssector, auto-industrie etc. zolang u geen zaken doet met gesanctioneerde partijen (zie ook paragraaf 3.4.1).

3.3.2 *Uitvoer van dual-use goederen*

Sinds 16 januari 2016 is de uitvoer van goederen en technologie voor tweëerlei gebruik (dual-use goederen) naar Iran toegestaan. De producten waar het om gaat staan genoemd in bijlage I van de Dual-use verordening (EU 428/2009, zie ook hoofdstuk 10 van dit Handboek Iran). Voor de uitvoer van dergelijke goederen naar bestemmingen buiten de EU heeft u te alle tijde een exportvergunning nodig. Dit geldt voor alle bestemmingen buiten de EU en is dus ook van toepassing op uitvoer naar Iran. Ook het verlenen van technische bijstand (overdracht van kennis), financiële bijstand, tussenhandeldiensten bij deze goederen of het doen van investeringen in bedrijven die dergelijke goederen produceren is vergunningplichtig.

Het is de verantwoordelijkheid van elke exporteur om zelf de bijlagen van de verschillende Verordeningen door te nemen om te achterhalen of uw goederen in de bijlagen worden genoemd en derhalve onder deze beperkende bepalingen vallen. U kunt eventueel de hulp inroepen van een adviseur. Mocht u daarna nog twijfelen, dan kunt u een indelingsverzoek indienen bij de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Douane, zie hiervoor paragraaf 4.2.

3.3.3 *Beperkingen op handel in nucleair relevante goederen*

Sinds 16 januari 2016 is de uitvoer van nucleaire goederen en technologie naar Iran toegestaan onder strikt toezicht. Voor de uitvoer moet altijd een vergunning aangevraagd worden. Dat geldt ook voor het verlenen van technische bijstand, financiële bijstand, tussenhandeldiensten of het doen van investeringen. In sommige gevallen moet zelfs de VN Veiligheidsraad toestemming verlenen voor de transactie en dienen EU-lidstaten elkaar vooraf te informeren over het voornemen een vergunning toe te wijzen.

Hieronder worden de beperkingen per type goed toegelicht.

Bijlage I

Nucleaire goederen, installaties en uitrusting (denk aan reactoren, uranium, centrifuges, specifieke meetapparatuur) mogen alleen onder strikt toezicht uitgevoerd worden naar Iran. Voor de uitvoer moet vooraf een vergunning aangevraagd worden. Ook moet de VN Veiligheidsraad toestemming verlenen voor elke transactie. De goederen waar het om gaat vindt u terug in bijlage I van de

Iranverordening. Deze lijst is identiek aan de goederenlijst van de Nuclear Suppliers Group (NSG), een internationaal overlegorgaan dat bepaalt welke goederen, technologie en software relevant zijn voor nucleaire activiteiten.

Bijlage II

Goederen die niet direct relevant zijn voor nucleaire activiteiten of de ontwikkeling van raketten maar daar mogelijk toch aan zouden kunnen bijdragen mogen alleen met een exportvergunning uitgevoerd worden naar Iran. EU-lidstaten moeten elkaar vooraf informeren over het voornemen een dergelijke vergunning toe te wijzen. De goederen waar het om gaat vindt u terug in bijlage II van de Iran verordening. Denk bijvoorbeeld aan corrosiebestendige pompen en kleppen, specifieke metaallegeringen, nauwkeurige werktuigbouwkundige machines of analyse apparatuur.

Bijlage VIIA / bijlage VII bis

Software voor de integratie van industriële processen (ook wel bekend als software voor Enterprise Resource Planning, ERP software) die specifiek ontworpen is voor gebruik in nucleaire en/of militaire organisaties mag slechts onder strikt toezicht naar Iran worden uitgevoerd. Zie ook bijlage VIIA voor een nadere omschrijving.

Bijlage VIIB / bijlage VII ter

De uitvoer van grafiet en bepaalde metalen (ruw of halffabricaat) naar Iran is ook onderworpen aan toezicht. De goederen waar het om gaat vindt u terug in bijlage VIIB. Praktische voorbeelden zijn: natuurlijk en bewerkt grafiet, corrosiebestendig edelstaal (legeringen met chroom, nikkel en aluminium) in de vorm van vellen, platen, buizen of staven.

LET OP: de Engelstalige verordening noemt deze bijlagen VIIA en VIIB. In de Nederlandse vertaling wordt VII bis, respectievelijk VII ter gehanteerd.

3.4 Van kracht blijvende sancties

3.4.1 Gesanctioneerde personen en entiteiten

Zowel de VN-Veiligheidsraad als de EU hebben personen en entiteiten aangewezen die verdacht worden van betrokkenheid bij Iraanse proliferatiegevoelige nucleaire activiteiten of de ontwikkeling van systemen voor de overbrenging van kernwapens.

De personen, entiteiten en lichamen waarom het gaat staan vermeld in bijlagen VIII, IX, XIII en XIV van de Iran verordening. Alle (buitenlandse) tegoeden en economische middelen van deze personen en entiteiten zijn bevroren. Het is verboden om tegoeden of economische middelen direct of indirect ter beschikking te stellen aan of ten behoeve van deze personen en entiteiten. Ook is het verboden bewust en opzettelijk deel te nemen aan activiteiten waarmee deze maatregelen kunnen worden omzeild. Bij het beoordelen van transacties wordt gekeken naar het risico op indirect ter beschikking stellen (bijvoorbeeld via dochterondernemingen) van economische middelen. Hierbij zijn ondermeer de eigendomsverhoudingen en de mate van invloed die partij A op partij B heeft. Zie paragraaf 4.2.2 voor extra informatie over dit onderwerp.

LET OP: de term "economische middelen" is breed gedefinieerd, en houdt in de praktijk in: alles wat waarde heeft. Dit betekent dat u niet mag handelen met een entiteit die in de genoemde bijlagen staat. U kunt dus geen goederen, diensten, tegoeden, etc. beschikbaar stellen aan zo'n entiteit. Ook mag u geen goederen, diensten, tegoeden, e.d. van zo'n entiteit ontvangen.

LET OP: van een aantal entiteiten en personen is de sanctielijstvermelding door het Europese Hof vernietigd. De beperkingen tegen deze entiteiten zijn dus niet meer van kracht. Desondanks worden sommige entiteiten nog wel genoemd in de geconsolideerde versie van de Iran verordening wat onvermijdelijk tot onduidelijkheden leidt. Het gaat om in ieder geval de volgende entiteiten en/of personen:

- Islamic Republic of Iran Shipping Line (IRISL) en daaraan gelieerde entiteiten
- Iran Aluminium Company (IRALCO)
- Good Luck Shipping Company
- Iran Liquefied Natural Gas Co.
- Hanseatic Trade Trust & Shipping (HTTS) GmbH
- Naser Bateni
- Petropars Resources Engineering (PRE)
- Petropars Operation & Management Company (POMC)
- Bank Saderat en daaraan gelieerde entiteiten

De Nederlandse overheid heeft deze onduidelijkheden bij de Europese Commissie onder de aandacht gebracht. Het gaat om een technische kwestie: annuleringen door het Hof gebeuren niet per wettekst en worden daarom niet meegenomen in de geconsolideerde versie. Er wordt gezocht naar een oplossing.

3.4.2

Wapenembargo

Op Iran is een wapenembargo van kracht. Dat betekent dat goederen die vermeld worden op de Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen niet uitgevoerd mogen worden naar Iran of worden overdragen voor gebruik in Iran. U vindt een link naar de Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen in de hoofdstuk 10 van dit Handboek. Het is ook verboden om technische of financiële bijstand te verlenen of tussenhandelsdiensten te verlenen voor deze goederen. Tevens is het verboden om te investeren in Iraanse entiteiten die betrokken zijn bij de productie van militaire goederen. Daarbij is volgens de Iran verordening een investering:

- een financiële lening of krediet;
- het verwerven of uitbreiden van een deelname in een onderneming;
- het oprichten van joint-ventures.

3.4.3

Verbod op uitvoer rakettechnologie

Het is verboden om goederen en technologie die kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van lange afstandsrocketten (ook wel ballistische raketten genoemd) uit te voeren naar Iran. Bepaalde navigatieapparatuur en technologie die gebruikt wordt in de civiele lucht- en ruimtevaart valt hier mogelijk ook onder.

Het is ook verboden om technische of financiële bijstand te verlenen of tussenhandelsdiensten te verlenen voor deze goederen. Tevens is het verboden om te investeren in Iraanse entiteiten die betrokken zijn bij de productie en ontwikkeling van ballistische raketten.

Een lijst van goederen en technologieën die zouden kunnen bijdragen tot de ontwikkeling van systemen voor de overbrenging van kernwapens kunt u vinden in bijlage III van de Iran verordening. Deze lijst is identiek aan de goederen lijst van het Missile Technology Control Regime (MTCR), een internationaal overlegorgaan dat bepaalt welke producten relevant zijn voor de ontwikkeling van langeafstandsrocketten.

3.4.4 *Mensenrechten sancties*

Het nucleaire akkoord verandert niets aan de door de EU opgelegde mensenrechtensancties; deze blijven onverminderd van kracht.

Uitvoer verbod specifieke producten

Het is nog steeds verboden om goederen die gebruikt kunnen worden voor (politieke) interne onderdrukking, direct of indirect, uit te voeren naar Iran. Praktische voorbeelden zijn specifieke voertuigen, beschermende kleding, explosieven, scheermessenprikkeldraad en nachtzichtcamera's (zie ook bijlage III van de Iran mensenrechtenverordening). Het verbod geldt ook voor goederen en technologie die gebruikt kunnen worden voor toezicht op of het onderscheppen van internetcommunicatie of telefoongesprekken (zie ook bijlage IV van de Iran mensenrechtenverordening).

Daarnaast is het verboden om technische of financiële bijstand te verlenen of tussenhandeldiensten te verlenen bij deze goederen. Hier bestaat geen ontheffingsmogelijkheid voor.

Gesanctioneerde personen en entiteiten

De financiële tegoeden en economische middelen van personen en entiteiten die verantwoordelijk geacht worden voor de mensenrechtenschendingen in Iran zijn bevroren. Het is verboden om direct of indirect economische middelen aan hen ter beschikking te stellen. Tevens is het verboden mee te werken aan manieren waarop deze verboden omzeilt kunnen worden. De personen en entiteiten waar het om gaat staan genoemd in bijlage I van de Iran mensenrechtenverordening. Zie ook paragraaf 3.4.1 en 4.2.2. over hoe om te gaan met het verbod op ter beschikking stellen van economische middelen aan gesanctioneerde entiteiten.

3.4.5 *Doorwerking Amerikaanse sancties*

LET OP:

- De extra territoriale werking van Amerikaanse sanctiewetgeving wordt niet erkend.
- De Nederlandse overheid geeft geen interpretatie van en/of advies over Amerikaanse sanctiewetgeving; u dient uw eigen afweging te maken. Om u daarbij te helpen geeft deze paragraaf een aantal aandachtspunten.
- Het is belangrijk u te realiseren dat het verboden is om Amerikaanse wetgeving boven Europese en/of nationale wetgeving te plaatsten.

Zoekt u meer informatie over Amerikaanse sanctiewetgeving dan dient u dit zelf bij het US Department of the Treasury, Office of Foreign Assets Control (OFAC) op te vragen.

Heeft u belangen in de VS en/of bevat uw product technologie of onderdelen van Amerikaanse oorsprong boven de grenswaarde van 10%? Dan is het goed mogelijk dat de Amerikaanse sancties impact hebben op uw handelen.

De primaire Amerikaanse sancties voor Iran gelden voor Amerikaanse personen en bedrijven (en hun buitenlandse filialen) en alle personen en instellingen in de VS, bekend onder de verzamelnaam 'US-persons'. US persons mogen geen transacties aangaan met Iraanse partijen en mogen daar geenszins bij betrokken zijn. Ook mogen US persons geen investeringen doen in Iran en niet handelen in Iraanse olie, gas of petrochemieproducten.

De secondaire Amerikaanse sancties zijn van toepassing op niet-Amerikaanse personen of bedrijven. Het is verboden om goederen van Amerikaanse oorsprong (goederen die voor meer dan 10% bestaan uit Amerikaanse onderdelen, software of technologie) uit te voeren naar Iran. Ook zijn betalingen in US dollars van en naar Iran verboden.

De Amerikaanse autoriteiten ontmoedigen het zakendoen met partijen en entiteiten die genoemd worden op de SDN lijst van de OFAC en/of List of Blocked Persons. Er wordt gewaarschuwd voor risico's op significante reputatieschade: bedrijven die zakendoen met SDN entiteiten en/of dat faciliteren riskeren zelf ook opgenomen te worden op de SDN-lijst. De Amerikaanse autoriteiten behouden zich het recht voor financiële tegoeden van buitenlandse bedrijven en personen die zaken doen met SDN entiteiten te bevriezen, beslag te leggen op eigendommen en over te gaan tot rechtsvervolging.

Sancties die de VS opnieuw instelt na een overgangstermijn van maximaal 180 dagen zijn gericht tegen o.a. de Iraanse financiële sector (banken, verzekeraars, kapitaalmarkt), civiele luchtvaart, automobiel industrie, scheepsbouw en zeevaart, havenbedrijven, petrochemie, energiesector en de handel in ruwe olie, verschillende delfstoffen en halfabrikaten, edelmetalen en de voedingsmiddelenindustrie. Het is onduidelijk welk deel secondaire sancties betreft. Zie ook de QA van OFAC¹.

In de praktijk blijkt dat Nederlandse banken en verzekeraars mede om bovengenoemde risico's zeer terughoudend zijn in het faciliteren van transacties met Iran. De Nederlandse overheid adviseert u om op tijd uw bank te raadplegen als u voornemens bent om zaken te doen in Iran. Als u twijfelt of u mogelijk in strijd met Amerikaanse sanctiewetgeving handelt moet u contact opnemen met de Amerikaanse autoriteiten (OFAC). De Nederlandse overheid doet hierover geen uitspraken.

3.4.6 *Blocking Statute*

Het zogeheten Europese "Blocking Statute" (antiboycotmaatregel, EU verordening 2271/1996) wordt op dit moment aangepast. Het is bestaande wetgeving die stamt uit 1996 en beoogt de effecten van de extraterritoriale werking van VS-sancties op EU-bedrijven en banken teniet te doen. De kerngedachte is dat het verboden is om Amerikaanse sanctiewetgeving boven EU wetgeving te stellen. Er bestaat nog veel onduidelijkheid over de daadwerkelijke implementatie en de handhaving in de praktijk. De verordening schrijft ondermeer voor dat:

- Het verboden is om te voldoen aan sanctiemaatregelen van derde landen
- Het verboden is om uitspraken van buitenlandse rechtbanken op de te volgen (bijvoorbeeld het staken van activiteiten, ontbinden van contracten, betalen van opgelegde boetes).
- Geleden schade verhaalt mag worden op (vertegenwoordigers van) veroorzakers van de schade, bijvoorbeeld de Amerikaanse overheid of bedrijven die contracten op basis van VS sancties ontbinden.
- Schade aan economische belangen gemeld moet worden bij de Europese Commissie.
- Uitzondering zijn slechts mogelijk als aangetoond kan worden dat private, nationale en/of Europese belangen zeer ernstig worden geschaad.

¹ https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/jcpoa_winddown_faqs.pdf

N.B. de Nederlandse overheid compenseert geleden schade niet.

4 Export van goederen, diensten en technologie naar Iran

4.1 Algemeen

Dit hoofdstuk beschrijft wat u moet doen voordat u aan uw Iraanse klant goederen kunt leveren of diensten kunt verlenen of ontvangen. Daarnaast is het ook noodzakelijk na te gaan of u voor uw transactie nog rekening moet houden met de financiële beperkingen en of u mag leveren aan uw klant. Tenslotte worden de procedures toegelicht.

4.2 Voorbereiding: is een vergunning vereist?

Wilt u goederen, diensten of een technologie uitvoeren naar Iran dan dient u zelf te verifiëren of uw product genoemd wordt in verschillende bijlagen (zie tabel hieronder) van de Iran verordening. Dat geldt ook voor het verlenen van technische bijstand, financiële bijstand, tussenhandeldiensten of het doen van investeringen die gerelateerd zijn aan de genoemde goederen.

Tabel 1: goederenlijsten Iran verordening

Nr. bijlage	Omschrijving	
I	Nucleaire goederen, installaties en uitrusting	Vergunning vereist
II	Niet genoemd in bijlage I of II maar toch relevant voor ontwikkeling van kernwapens	Vergunning vereist
III	Rakettechnologie	Verboden
VIIA2	ERP software	Vergunning vereist
VIIIB3	Grafiet en legeringen van edelstaal	Vergunning vereist

Voor de uitvoer van goederen voor tweërlei gebruik (dual-use) naar bestemmingen buiten de EU heeft u altijd een vergunning nodig, dus ook als u naar Iran wilt uitvoeren. De goederen, technologie en diensten waar het om gaat staan vermeld in bijlage I van de Dual-use verordening (EU 428/2009). In hoofdstuk 10 van dit Handboek vindt u een link naar de verordening.

4.2.1 Indelingsverzoek bij twijfel

Als u na het bestuderen van de verschillende bijlagen twijfelt over de classificatie van uw goed of dienst en of deze vergunningplichtig is dan kunt u een indelingsverzoek indienen bij de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Douane. Het formulier daarvoor kunt u vinden op de website van de CDIU. Stuur uw eigen analyse, bevindingen en relevante technische informatie mee met het verzoek. Als de goederen inderdaad niet onder de bijlagen vallen, ontvangt u een verklaring dat de goederen niet vergunningplichtig zijn.

LET OP: uw verzoek wordt alleen behandeld aan de hand van het formulier Indelingsverzoek. Gezien de vele aanvragen zullen andere vormen van verzoeken niet in behandeling worden genomen.

² Bijlage VIIA is bijlage VII bis in de Nederlandstalige versie van de Iran verordening

³ Bijlage VIIB is bijlage VII ter in de Nederlandstalige versie van de Iran verordening

Als u van oordeel bent dat uw goederen niet vallen onder genoemde bijlagen kan het zijn dat uw toeleverancier of bank toch een officiële verklaring wil ontvangen waarin dit wordt bevestigd. U kunt ook dan een indelingsverzoek indienen bij de CDIU middels het formulier Indelingsverzoek, voorzien van documentatie waaruit dit blijkt.

Bij een indelingsverzoek staat de aard van de goederen centraal en eventuele risico's op gebruik van die goederen ten behoeve van een militair programma. Ook wordt een lichte toets gedaan op directe betrokkenheid van geliste partijen.

In toenemende mate wordt het instrument indelingsverzoek gebruikt voor oneigenlijke doeleinden, zoals:

- het verkrijgen van formele "toestemming" om zaken te doen met klanten uit landen waarop sanctiewetgeving van toepassing is
- "screening van eindgebruikers"
- het verkrijgen van advies over sanctiewetgeving van derde landen

U bent zelf verantwoordelijk te verifiëren met wie u zaken doet (zie ook paragraaf 4.2.2). Indien u daartoe niet in staat bent wordt aangeraden een commerciële adviseur in de arm te nemen.

Indelingsverzoeken waarbij op voorhand vaststaat dat de goederen niet vergunningplichtig zijn (bijvoorbeeld omdat u dat recent al is medegedeeld) of die uitsluitend bovengenoemde doelen dienen worden niet in behandeling genomen.

4.2.2

Met wie doet u zaken?

Zoals genoemd in paragraaf 3.4.1 zijn een groot aantal Iraanse personen, entiteiten en lichamen nog steeds gesanctioneerd. U mag met hen geen zaken doen, ook niet indirect. Dat de naam van uw klant niet voorkomt in de bijlagen van de Iran verordening is geen vrijbrief. Het is daarom belangrijk dat u nagaat wie eigenaar is en zeggenschap heeft over de partij waarmee u zaken wilt doen. Een gesanctioneerde partij A wordt beschouwd als eigenaar indien het meer dan 50% van de aandelen van een niet-gesanctioneerde partij B bezit. Bij zeggenschap draait het om onderwerpen zoals stemrecht, preferente aandelen en het recht om bestuurders te benoemen en op andere wijzen significante invloed uitoefenen.

Uitzonderingen op verbod op ter beschikking stellen economische middelen

Het aanbieden van economische middelen aan dochterondernemingen van gesanctioneerde partijen wordt in beginsel beschouwd als het indirect ter beschikking stellen aan die partij en is daarom niet toegestaan. Uitzonderingen zijn mogelijk als op redelijke wijze kan worden vastgesteld dat de economische middelen niet zullen worden gebruikt door of ten goede komen aan die gesanctioneerde partij. Die beoordeling gebeurt op een 'case-by-case' basis. Nederland hanteert daarbij de Europese richtlijnen (zie link in hoofdstuk 10) als uitgangspunt.

Doe uw huiswerk

Van bedrijven wordt verwacht dat zij weten wie hun klant is. Bedrijven moeten zelf proberen te achterhalen of ze direct of indirect goederen ter beschikking stellen aan gesanctioneerde personen, rechtspersonen, entiteiten of lichamen. In de praktijk blijkt het niet altijd eenvoudig om informatie over eigendomsverhoudingen boven tafel te krijgen. Raadpleeg daarom openbare bronnen, jaarrapporten, doe navraag bij een Iraanse KvK en stel vragen aan uw partner, agent en/of klant. U kunt ook de hulp inroepen van een adviseur.

4.2.3 *Melden inkomende en uitgaande bezoeken*

Als uw onderneming opdrachten uitvoert voor het Nederlandse Ministerie van Defensie is de kans groot dat u werkt met bijzondere en/of strategische informatie. Uw onderneming moet dan voldoen aan bijzondere veiligheidseisen en beschikt mogelijk over een zogeheten ABDO-status. In dat geval dient u melding te maken van alle inkomende bezoekers uit Iran en alle bezoeken die uw medewerkers brengen aan bedrijven en organisaties in Iran. U kunt hiervoor contact opnemen met het Netherlands Industrial Visits Control Office (NIVCO) via nivco@minbzk.nl.

4.2.4 *Een vergunning aanvragen*

Als is vastgesteld, door u zelf of door de autoriteiten, dat voor uw export naar Iran een vergunning vereist is, dan kunt u die aanvragen bij de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Douane. U vindt het aanvraagformulier op de website van de CDIU.

Zorg ervoor dat u de aanvraag tijdig indient en dat de aangeleverde informatie duidelijk, compleet, correct en leesbaar is. De volgende informatie dient u aan te leveren:

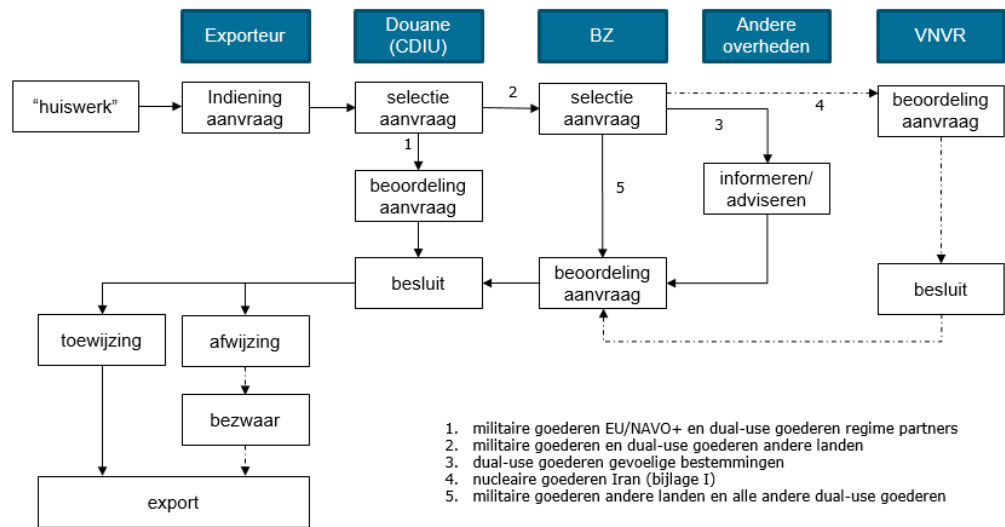
1. Volledig ingevuld aanvraagformulier
2. Contract en/of inkoopopdracht
3. Een ondertekende en gelegaliseerde eindgebruikersverklaring (EUS)
4. Technische documentatie van uw goed of dienst
5. Toelichting van de betrokken partijen (agent/vertegenwoordiger, ontvanger en eindgebruiker) het eindgebruik (voor welk project, welke fabriek etc.) waarvoor de goederen ingezet worden

Een incomplete aanvraag wordt niet in behandeling genomen.

LET OP: wees zeer duidelijk over het specifieke eindgebruik van uw goed of dienst en de partijen die direct of indirect bij uw transactie betrokken zijn. Omschrijvingen zoals 'voor gebruik in een fabriek' of 'onderwijs en wetenschappelijk onderzoek' zijn te vaag. Maak het concreet.
--

Vergunningen, sondages en indelingsverzoeken moeten worden aangevraagd bij de bevoegde autoriteiten van de lidstaat waar de exporteur is gevestigd, ongeacht of de goederen, al dan niet van oorsprong uit de Unie, zich in een ander land bevinden.

De documenten zijn in de gehele Unie geldig.

Figuur 2: het proces voor aanvragen van exportvergunningen naar Iran

Eisen eindgebruikersverklaring

Een eindgebruikersverklaring, End User Statement (EUS) of End User Certificate (EUC) is een getekende en gelegaliseerde verklaring waarin een eindgebruiker officieel verklaart dat hij het aan te schaffen goed alleen gaat gebruiken voor civiele doeleinden en niet zal herexporteren. Om een vergunning te verkrijgen moet u een eindgebruikersverklaring verstrekken die voldoet aan de volgende vereisten:

1. De verklaring omvat een uitgebreide tekst waarin het gebruik voor militaire doeleinden, het gebruik in een programma voor massavernietigingswapens en de overbrengingsmiddelen wordt uitgesloten. Ook wordt verklaard dat het goed niet zal worden ge-herexporteerd. Een EUS voorbeeld kunt u vinden in de bijlagen bij de Dual-use verordening.
2. De verklaring is gedrukt op briefpapier van de ontvanger en bevat uiteraard de naam van de exporteur, een omschrijving van het goed en het eindgebruik, de datum en de naam en handtekening van de ontvanger.
3. De verklaring is van recente datum en is gelegaliseerd zodat gecontroleerd kan worden of de eindgebruiker echt is wie hij zegt te zijn. Een EUS kan worden gelegaliseerd door een Iraanse Kamer van Koophandel of een lokale overheid. In Iran is o.a. Teheran Chamber of Commerce, Industries, Mines and Agriculture hiertoe bevoegd.

LET OP: de eindgebruikersklaring dient gelegaliseerd te worden door een daartoe bevoegde overheid of KvK. Stempels van een notaris of andere private partijen zoals een Business Council worden niet geaccepteerd als legalisatie.

4.2.5 Een proefvergunning (sondage) aanvragen

Indien u als exporteur (voordat u commerciële verplichtingen aangaat) een indicatie wilt hebben of u een vergunning zult krijgen, kunt u alvast 'sonderen'. Het antwoord op een sondage is een indicatie van de Nederlandse exportcontrole-autoriteiten of onder de huidige omstandigheden een vergunningaanvraag positief of negatief zou worden beoordeeld. Het kan soms kostbaar of tijdrovend zijn om een leveringscontract af te sluiten, en het zou jammer zijn als na uw inspanningen de vergunning of ontheffing geweigerd wordt. Uiteraard wordt de uiteindelijke

vergunningaanvraag beoordeeld op het moment van de aanvraag zelf en blijft de sondage slechts een momentopname.

4.2.6

Behandeltermijnen

Wij hebben oog voor uw belang als ondernemer en zijn ervan bewust dat u snel wilt kunnen inspelen op marktkansen of vragen van uw klant en soms verplicht bent om snel te leveren. Tegelijkertijd zijn de Nederlandse autoriteiten gebonden aan internationale verplichtingen en wet- en regelgeving. De procedures worden zorgvuldig doorlopen. Helaas vergt dat tijd. De exportcontrole autoriteiten hanteren een streeftermijn van 8 weken. Wij verzoeken bedrijven hier rekening mee te houden bij het indienen van hun aanvraag.

Simpele aanvragen, zoals aanvragen voor een verklaring van 'niet-vergunningplichtigheid' voor goederen die duidelijk niet-vergunningplichtig zijn, zullen sneller kunnen worden beantwoord. De behandeling van complexere aanvragen, bijvoorbeeld als het onduidelijk is wie de eindgebruiker is en of deze partij de goederen mag ontvangen, of als het onduidelijk is of de goederen verboden zijn, kan langer duren. Als andere lidstaten een vergelijkbare vergunningaanvraag eerder hebben afgewezen, zal de behandeling langer duren omdat Nederland eerst contact moet opnemen met dat andere land. Ook is Nederland in een aantal gevallen verplicht om andere EU lidstaten te informeren over het voornemen om een vergunning te verlenen. Andere lidstaten hebben dan 10 dagen de tijd vragen te stellen over de transactie in kwestie. In sommige gevallen moet extra naslag verricht worden op de betrokken partijen of moet toestemming van de VN-Veiligheidsraad verkregen worden. De totale beslistermijn van de VNVR bedraagt maximaal 45 dagen.

5 Betalingsverkeer

5.1 Algemeen

Per 16 januari 2016 zijn de Europese sancties ten aanzien van de financiële- en verzekeringssector opgeschort. Het aanvragen van ontheffingen of vergunningen voor algemene transacties is dan ook niet meer vereist. Ook zijn de meeste Iraanse banken weer geschrapt van de Europese sanctielijst. Partijen als Anser Bank, Mehr Bank en Post Bank zijn overigens nog steeds gesanctioneerd en kunt u dus niet gebruiken om transacties te faciliteren.

Voor investeringen in bedrijven die dual-use goederen produceren en/of goederen genoemd in bijlagen I, II, VIIA en VIIB van de Iran verordening heeft u een vergunning nodig. Zie hiervoor hoofdstuk 4.

5.2 Belemmeringen

De Iraanse financiële sector is jarenlang uitgesloten geweest van het internationale betalingsverkeer. Een groot deel van de bevroren tegoeden is vrijgegeven en veel banken zijn geschrapt van de Europese sanctielijst. Dat betekent echter nog niet dat het betalingsverkeer met Iran volledig genormaliseerd is. De heraansluiting van de Iraanse banken op het SWIFT systeem voor internationaal betalingsverkeer is nog niet volledig gerealiseerd. Ook dient men rekening te houden met terughoudendheid van de banken. Europese banken zijn op grond van strenge internationale normen verplicht om maatregelen te nemen tegen witwassen en de financiering van terrorisme. Iran heeft hiertegen nog niet voldoende waarborgen geïmplementeerd. Faciliteren van transacties met Iran wordt daarom door banken als zeer risicovol ervaren. Ten slotte is het van belang dat financiële transacties gemaakt kunnen worden door Amerikaanse sancties. Zo zijn US dollar betalingen naar of van Iran nog steeds verboden. Zie ook paragraaf 3.4.5 "Doorwerking Amerikaanse sancties".

De Nederlandse overheid adviseert u met klem met het bovenstaande rekening te houden en in een vroeg stadium met uw bank en/of verzekeraar te bespreken wat de mogelijkheden zijn. In de praktijk blijken deze mogelijkheden vooralsnog gering te zijn. De Nederlandse overheid beschikt niet over een overzicht van banken die bereid zijn transacties met Iran te faciliteren. Wel probeert de overheid samen met de Nederlandse Vereniging van Banken het Nederlands bedrijfsleven zo goed mogelijk te informeren over de voortgang in het herstel van het betalingsverkeer.

6 Visa

De sancties tegen Iran kunnen ook effect hebben op het naar Nederland laten komen van personen uit Iran. In sommige gevallen moet u toestemming vragen voor inkomende bezoeken (zie hiervoor paragraaf 4.2.3).

U dient waakzaam te zijn als u van plan om personen met de Iraanse nationaliteit uit te nodigen naar Nederland of om personen met de Iraanse nationaliteit in dienst te nemen. Als u een visumaanvraag ondersteunt bent u mede aansprakelijk indien later blijkt dat de betreffende persoon in Nederland gecontroleerde kennis heeft opgedaan. Indien u een Machtiging tot Voorlopig verblijf voor arbeid in loondienst of in het kader van de regeling voor kenniswerkers wilt aanvragen bij de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND), houd u hier dan rekening mee.

De sancties verbieden het verlenen van technische bijstand (inclusief het ter beschikking stellen van kennis) in verband met bepaalde goederen en technologie aan Iraanse personen. Het verbod heeft betrekking op bijlage III van de Iranverordening (rakettechnologie), de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen (wapens) en bijlagen III en IV van de Iran mensenrechtenverordening. Een voorafgaande vergunning is vereist voor het verlenen van technische bijstand aan Iraanse personen in verband met de goederen en technologie genoemd in bijlagen I, II, VIIA en VIIB van de Iran verordening.

7 Handelsbevordering

De sanctieverlichting maakt een intensivering van de economische samenwerking met Iran mogelijk en biedt kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven. Iran streeft ernaar zijn economie te moderniseren. Voor Nederland relevante sectoren zijn o.m. olie en gas, land- en tuinbouw, water- en deltamanagement, evenals de maritieme sector.

Nederland zet in op stapsgewijze hervatting van de economische- en handelsrelaties met Iran. Er hebben inmiddels verschillende economische bezoeken plaatsgevonden. Vanuit Nederland en via de Nederlandse Ambassade in Teheran kunnen bedrijven advies krijgen, worden er kansen in kaart gebracht en kunnen Nederlandse en Iraanse bedrijven aan elkaar worden gekoppeld. Ook wordt bijgedragen aan een geleidelijk herstel van het betalingsverkeer met Iran.

U als ondernemer kunt gebruikmaken van verschillende instrumenten voor financiering en andere regelingen die via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) worden aangeboden. De overheid organiseert regelmatig informatiebijeenkomsten over de kansen in Iran en de overheidsondersteuning die daarbij geboden kan worden. Meer informatie vindt u op de website van de RVO.

8 Veel gestelde vragen

Waar vind ik de benodigde formulieren?

Formulieren voor het aanvragen van een exportvergunning, een sondage (proefvergunning) of het doen van een indelingsverzoek kunt u vinden op de website van de CDIU (Douane) via:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/douane_voor_bedrijven/veiligheid_gezondheid_economie_en_milieu_vgem/cdiu/cdiu_strategische_goederen/

Waar vind ik informatie over Europese Sancties en Europese Wetgeving?

Een algemeen overzicht van alle Europese sancties (inclusief links naar de betreffende wetteksten) kunt u raadplegen via onderstaande link:

https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en

Ook kunt u via diezelfde link een lijst vinden van alle entiteiten/personen waartegen financiële sancties van kracht zijn.

NB de lijst bevat alle personen, groepen en entiteiten (dus breder dan Iran) waartegen EU financiële sancties van kracht zijn. U moet wel eerst de XML file downloaden, opslaan en openen in Excel om deze te kunnen raadplegen.

Via deze database kunt u alle geldende Europese wetgeving (in verschillende talen) raadplegen:

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

Waar vind ik informatie over de doorwerking van Amerikaanse sancties?

Het Amerikaanse Office of Foreign Assets Control (OFAC) heeft uitgebreide Q&A documenten over de doorwerkingen van (Iran) sancties gepubliceerd, zie hiervoor:

https://www.treasury.gov/resource-center/faqs/Sanctions/Pages/faq_iran.aspx

De SDN list (lijst van personen en entiteiten waartegen Amerikaanse sancties van kracht zijn) vindt u hier:

<https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/SDN-List/Pages/default.aspx>

Waar vind ik Engelstalige informatie over de opschorting van de Europese sancties tegen Iran?

De European External Action Service (EEAS) heeft een aantal achtergronddocumenten gepubliceerd naar aanleiding van het Nucleair Akkoord. Deze documenten zijn raadpleegbaar via:

http://eeas.europa.eu/iran/index_en.htm

U vindt hier o.a. een link naar de tekst van het Nucleair Akkoord (JCPOA) en een toelichting op de daaraan gekoppelde sanctieverlichting.

Hoe helpt de Nederlandse overheid ondernemers die zaken willen doen in Iran?

Nederland zet in op stapsgewijze hervatting van de handelsbetrekkingen met Iran. Er hebben inmiddels verschillende handelsmissies plaatsgevonden. Ook kunt u gebruik maken van verschillende diensten die via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) worden aangeboden. Denk aan bijvoorbeeld Vraagbeantwoording, Informatie op Maat, de Zakenpartnerscan, Partners for International Business, Demonstratieprojecten, Haalbaarheids- en Investeringsvoorbereidingsstudies, Starters International Business en Dutch Trade and Investment Fund. De overheid organiseert regelmatig informatiebijeenkomsten over de kansen in Iran en de

ondersteuning die de Nederlandse overheid daarbij kan bieden. Meer informatie vindt u op de website van [RVO](#).

Ik wil handeldrijven met Iran. Wat moet ik doen?

Wanneer u zaken wilt doen met partijen in Iran dan moet u allereerst bekijken of u zonder beperkingen uw producten en/of diensten kunt leveren.

Ga vervolgens na of u zaken doet (direct of indirect) met gesanctioneerde partijen. De personen en entiteiten waar het om gaat staan genoemd in bijlagen VIII, IX, XIII en XIV van de Iran verordening en bijlage I van de Iran mensenrechtenverordening. U mag met hen geen zaken doen, ook niet indirect. Dat de naam van uw klant niet voorkomt in de Iran verordening is dus geen vrijbrief. Zie ook paragraaf 4.2.2. en paragraaf 3.4.1 van dit Handboek.

Ook moet u nagaan of uw goederen of diensten genoemd worden in de bijlagen van de Iran verordening en/of in de Iran mensenrechtenverordening. In sommige gevallen heeft u een vergunning nodig en voor sommige producten of diensten geldt een verbod op levering aan Iran. De goederenlijsten vindt u in bijlagen I, II, III, VIIA en VIIB van de Iran verordening en in bijlagen III en IV van de Iran mensenrechtenverordening. Let op: voor een deel van de goederen verwijst de Iran verordening naar de bijlagen van de Dual-use verordening (EU 428/2009). In hoofdstuk 10 van dit rapport vindt u links naar de betreffende verordeningen.

Mocht u nog vragen hebben over de indeling (classificatie) van de goederen, dan kan de CDIU u verder helpen de goederen in te delen middels een zogeheten indelingsverzoek. We verwachten wel dat u zelf een grondige eerste inschatting doet en uw analyse met ons deelt. Voor vragen over de procedure bij een vergunningaanvraag kunt u terecht bij de CDIU.

Waar vind ik de Iran verordening in een andere taal?

De Verordeningen zijn in alle talen van de Europese Unie te raadplegen, deze kunt u vinden op:

<http://eur-lex.europa.eu/>

Ik heb een vergunning nodig. Hoe kan ik de behandeling van de aanvraag bespoedigen?

U dient uw vergunningaanvraag in bij de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Douane. Zorg dat het formulier correct en zorgvuldig is ingevuld en lever ook de aanvullende documentatie waaronder (technische) informatie over uw goed of dienst, een gelegaliseerde eindgebruikersverklaring en een contract of een intentieverklaring aan. Verstrek ook andere informatie waarvan u denkt dat deze relevant is voor de behandeling van uw aanvraag. Wees zeer duidelijk over het specifieke eindgebruik van uw goed of dienst en de partijen die direct of indirect bij uw transactie betrokken zijn. Omschrijvingen zoals 'voor gebruik in een fabriek' of 'onderwijs en wetenschappelijk onderzoek' zijn te vaag. Uw aanvraag wordt alleen in behandeling genomen worden als het dossier compleet is.

Hoe groot is de kans dat ik een vergunning krijg?

Als u van plan bent om vergunningplichtige goederen of diensten uit te voeren, maar u wilt – vóór u contractuele verplichtingen aangaat - een indicatie hebben of u een vergunning zult krijgen, kunt u een zogeheten sondageverzoek indienen. Het antwoord op een sondage is een indicatie van de Nederlandse exportcontrole autoriteiten of onder de huidige omstandigheden een aanvraag voor vergunning positief of negatief zou worden beoordeeld. Uiteraard wordt de uiteindelijke

vergunningaanvraag beoordeeld op het moment van de aanvraag en blijft de sonde dus een momentopname.

Hoe lang duurt het voordat ik mijn vergunning krijg? Hoe lang duurt het voordat ik hoor of ik een vergunning nodig heb?

De Nederlandse autoriteiten hanteren een streeftermijn van 8 weken waarbinnen een besluit genomen wordt. Simpele aanvragen, zoals aanvragen voor een verklaring van niet-vergunningplichtig voor goederen die duidelijk niet-vergunningplichtig zijn, zullen sneller kunnen worden beantwoord. De behandeling van complexere aanvragen kan langer duren.

Een aantal verplichte procedures maken dat de doorlooptijd aanzienlijk kan oplopen. Voor sommige transacties is Nederland verplicht om andere EU lidstaten te informeren over het voornemen een vergunning te verlenen. Andere lidstaten hebben 10 dagen de tijd vragen te stellen over de transactie in kwestie. In sommige gevallen moet extra naslag verricht worden op de betrokken partijen of moet toestemming van de VN-Veiligheidsraad verkregen worden. De totale beslistermijn van de VNVR bedraagt maximaal 45 dagen.

Wij hebben oog voor uw handelsbelang maar zijn tegelijkertijd gebonden aan internationale verplichtingen en wet- en regelgeving. De procedures worden zorgvuldig doorlopen en vergen tijd. Wij verzoeken bedrijven hier rekening mee te houden bij het indienen van hun aanvraag.

Moet ik een vergunning aanvragen voor het verrichten van onderhoud?

Het verrichten van onderhoud en/of het uitvoeren van reparaties wordt beschouwd als het verlenen van technische bijstand. Gaat u in Iran onderhoud verrichten aan goederen of machines die gecontroleerd zijn (dat wil zeggen genoemd in de Iran verordening, de Dual-use verordening of de Gemeenschappelijke EU lijst van militaire goederen) dan moet u voordat u vertrekt een vergunning aanvragen. Dit is ook van toepassing als u de goederen tijdelijk invoert naar Nederland en vervolgens weer terugstuurt naar Iran.

Kan de vergunning of verklaring niet-vergunningplichtig in het Engels verstrekt worden?

Nee, dat is niet mogelijk. Vergunningen en andere verklaringen worden verstrekt op basis van het Nederlands recht en dienen daarom in het Nederlands opgesteld te worden. Als u toch een Engelstalig document nodig heeft dan kunt u een beëdigd vertaler in de hand nemen.

Wat is een eindgebruikersverklaring en hoe verkrijg ik die?

Een eindgebruikersverklaring, End User Statement (EUS) of End User Certificate (EUC) is een getekende en gelegaliseerde verklaring waarin een eindgebruiker officieel verklaart dat hij het aan te schaffen goed alleen gaat gebruiken voor civiele doeleinden en niet zal herexporteren. U vraagt uw klant om een verklaring op te stellen op eigen briefhoofd en te voorzien van omschrijving van het goed en het eindgebruik, datum, naam en handtekening. Ook moet u de verklaring laten legaliseren. In Iran is o.a. de Teheran Chamber of Commerce, Industries, Mines and Agriculture hiertoe bevoegd. Let op: stempels van een notaris of private partijen zoals een Business Council wordt niet geaccepteerd als legalisatie. Zie paragraaf 4.2.3 van dit Handboek voor een uitgebreide toelichting op de eisen die de Nederlandse overheid aan een dergelijke verklaring stelt.

Gelden de maatregelen ook voor indirecte leveringen?

De verbodsbepalingen van de Verordening gelden ook voor indirecte leveringen, dus via een derde partij of via een ander land. Dit geldt ook voor de bepalingen voor technische bijstand en het beschikbaar stellen van financiële tegoeden of economische middelen. Ook het leveren aan een dochter- of zusteronderneming van een op de lijst voorkomend bedrijf, wordt in beginsel gezien als een indirecte levering aan een op de sanctielijst voorkomende entiteit, tenzij de middelen niet bij het moederbedrijf terecht komen.

Wat houdt de zorgplicht voor bedrijven in?

De zorgplicht voor bedrijven is één van de middelen om het risico dat leveringen naar Iran worden doorgevoerd te verlagen. De zorgplicht gaat zo ver dat uw bedrijf voldoende aandacht besteed moet hebben aan wie geleverd wordt en gedacht moet hebben aan het risico van omleiding. Aanbevolen wordt om alle handelingen goed gedocumenteerd te archiveren. Een bedrijf dient dus navraag te hebben gedaan naar de eindgebruiker. Een eindgebruikersverklaring is hiervoor het meest voor de hand liggende instrument. Ook kan gebruik worden gemaakt van een kettingbeding in het verkoopcontract of in de algemene voorwaarden. In dit beding kan een voorwaarde worden opgenomen dat de goederen niet worden doorgeleid naar een afnemer in Iran indien dit niet is toegestaan onder de Europese sanctieverordening.

Met welke bedrijven en personen in Iran mag ik geen zaken doen?

Ga na of u zaken doet (direct of indirect) met gesanctioneerde partijen. De personen en entiteiten waar het om gaat staan genoemd in bijlagen VIII, IX, XIII en XIV van de Iran verordening en in bijlage I van de Iran mensenrechtenverordening. Wees ervan bewust dat het niet-voorkomen van een naam op de lijst geen vrijwaring is. Het is ook verboden om indirect (dus via dochterondernemingen) zaken te doen met gesanctioneerde partijen. Let op, ook nieuwe amenderingverordeningen die de Iran verordening amenderen, bevatten lijsten met nieuwe namen. In hoofdstuk 10 van dit rapport vindt u links naar de betreffende verordeningen.

De lijst met Iraanse personen en entiteiten waarmee geen handel mag worden gedreven staat ook geconsolideerd weergegeven op een EU-webpagina: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en

NB de lijst bevat alle personen, groepen en entiteiten (dus breder dan Iran) waartegen EU financiële sancties van kracht zijn. U moet eerst de XML file downloaden, opslaan en openen in Excel om deze te kunnen raadplegen.

Ik heb een vraag over Amerikaanse sanctiewetgeving, bij wie moet ik zijn?

De Nederlandse overheid geen interpretatie van wetgeving van derde landen. Ook geeft de Nederlandse overheid geen advies over individuele vraagstukken. U dient u vragen te stellen aan het Amerikaanse OFAC.

Hoe gaat Nederland om met de uitzonderingen op het verbod tot indirect ter beschikking stellen van economische middelen aan gesanctioneerde partijen?

Het aanbieden van economische middelen (dat wil zeggen goederen, diensten en tegoeden) aan dochterondernemingen van gesanctioneerde partijen wordt in beginsel beschouwd als het indirect ter beschikking stellen aan die partij. Uitzonderingen zijn mogelijk als op redelijke wijze kan worden vastgesteld dat de middelen niet zullen worden gebruikt door of ten goede komen aan die gesanctioneerde partij, waarbij Nederland de Europese richtlijnen (zie link in hoofdstuk 10) als uitgangspunt hanteert. Dit gebeurt case-by-case aan de hand van ten minste de volgende criteria:

1. De datum van de aanvang en de aard van de contractuele banden tussen de betrokken partijen (bijvoorbeeld verkoop-, inkoop-, of distributiecontracten).
2. Eigendomsverhoudingen en zeggenschap:
 - a) Een gesanctioneerde partij A wordt beschouwd als eigenaar indien het meer dan 50% van de aandelen van een niet-gesanctioneerde partij B bezit.
 - b) Bij zeggenschap draait het om onderwerpen zoals stemrecht, preferente aandelen en recht om bestuurders te benoemen en op andere wijzen significante invloed uitoefenen. Eigendom en controle gaan zodoende vaak samen, maar kunnen onafhankelijk van elkaar bestaan.
3. Relevantie van de activiteiten van de niet-gesanctioneerde partij B voor de gesanctioneerde partij A.
4. Kenmerken van de middelen die ter beschikking worden gesteld, zoals praktische nut voor, en het gemak van overdacht naar, de gesanctioneerde partij A. Hierbij spelen onder andere de volgende criteria een rol:
 - i) bruikbaarheid door gesanctioneerde partij;
 - ii) overdraagbaarheid;
 - iii) mogelijkheid om waarborgen te stellen dat middelen niet door de gesanctioneerde entiteit worden gebruikt.
5. Het ter beschikking stellen middelen aan een niet-gesanctioneerde partij B wordt niet gezien als het indirect ter beschikking stellen aan een gesanctioneerde partij A wanneer dit middel enkel en alleen wordt gebruikt door de niet-gesanctioneerde partij B om winst te generen die later eventueel voor een deel zou kunnen worden uitgekeerd aan een gesanctioneerde aandeelhouder.

Kan ik een formele bevestiging krijgen dat ik met een Iraanse partij zaken mag doen?

Nee, de Nederlandse exportcontrole autoriteiten krijgen steeds vaker het verzoek om een Iraanse partij te screenen en goedkeuring te verlenen om zaken doen met bepaalde partijen, maar daaraan kan geen medewerking worden verleend. Het is uw eigen verantwoordelijkheid om na te gaan of u kunt handelen met een Iraanse partij. Kunt of wilt u dat niet zelf doen dan kunt u een adviseur in de arm nemen. Als u twijfelt over de vergunningplichtigheid van uw goed of dienst kunt u dit nagaan middels een indelingsverzoek dat u kunt indienen bij de CDIU. Bij een indelingsverzoek wordt op basis van de technische eigenschappen van uw product vastgesteld of voor de levering een vergunning vereist is. Uiteraard wordt ook gekeken naar de partijen die bij de transactie betrokken zijn. De aard van de goederen staat echter centraal. Een screening van de eindgebruiker voor de uitvoer van goederen waarvan op voorhand vaststaat dat deze niet-vergunningplichtig zijn legt een te groot beslag op de beschikbare capaciteit. Dergelijke verzoeken worden dan ook niet in behandeling genomen.

Ik heb goederen geleverd aan Iran, maar mijn bank kan het geld niet naar mij overmaken. Hoe zit dat?

Hoewel het betalingsverkeer tussen Nederland en Iran nog niet soepel verloopt is de situatie inmiddels verbeterd. Nederlandse banken hebben vooralsnog geen rechtstreekse relaties met Iraanse banken aangeknoopt. Betalingen van en naar Iran zijn op een 'case-by-case' basis mogelijk. In een toenemend aantal gevallen zijn banken bereid betalingen te verwerken, indien de klant van de bank blijkt geeft in staat te zijn de compliance risico's zelf te beheersen. De overheid adviseert bedrijven die zaken willen doen met Iran om tijdig advies in te winnen bij hun huisbankier om eventuele verassingen te voorkomen.

Ik heb een letter of credit die is afgegeven door een bank die voorkomt op de lijst van verboden entiteiten en personen. Hoe kan ik alsnog mijn geld ontvangen?

De EU heeft op 26 juli 2010 een groot aantal banken op de sanctielijst geplaatst. De meeste van die banken zijn weer van die lijst geschrapt in januari 2016. Enkele banken zijn echter op die lijst gehandhaafd; zie de eerder genoemde lijst met alle personen en entiteiten voor wie sancties gelden.

Mag ik goederen (inclusief bulkgoederen) en lege containers naar Iran vervoeren?

In principe mag dat, zolang u geen gebruik maakt van diensten van bedrijven die gesanctioneerd zijn of in eigendom of onder zeggenschap staan van gesanctioneerde partijen. Ook mogen die goederen niet bestemd zijn voor gesanctioneerde partijen.

Mogen Iraanse schepen de havens van Nederland binnenvaren?

Ja, dat mag.

Valt ook het vervoer over de binnenwateren van de Europese Unie onder de sancties?

Ja.

Is Islamic Republic of Iran Shipping Lines (IRISL) nog steeds gesanctioneerd?

Nee, de Europese sancties zijn niet meer van toepassing op IRISL. Het Europese Hof heeft de vermelding van IRISL geannuleerd. Dat betekent dat de opgelegde beperkingen, waaronder het bevrozen van de tegoeden en het verbod op laden en lossen van vrachtschepen van IRISL of schepen die in opdracht van IRISL varen, zijn geschrapt. Dit geldt ook voor partijen en personen die opgenomen waren omdat ze nauwe banden hebben met of in eigendom zijn van IRISL. Helaas zijn enkele artikelen van de Iran verordening waarin IRISL genoemd wordt wel blijven bestaan. Dat is erg verwarrend. De Nederlandse overheid heeft dit aangekaart bij de EU.

9 Contactgegevens

Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) Douane

Bezoekadres: Kempkensberg 12
9722 TB Groningen
Postadres: Postbus 3070
6401 DN Heerlen
Telefoon: 088-151 2122
Fax: 088-151 3182
E-mail: drn-cdiu.groningen@belastingdienst.nl
Website: [link website](#)

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Bezoekadres: Prinses Beatrixlaan 2
2595 CL Den Haag
Postadres: Postbus 20105
2500 EC Den Haag
Telefoon: 088 042 42 42
Website: www.rvo.nl

Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst – Economische controledienst (FIOD)

Bezoekadres: Bernadottelaan 13-15
3527 GA Utrecht
Postadres: Postbus 19266
3501 DG Utrecht
Telefoon: 030-295 7600
Fax: 030-295 7700
Website: [link website](#)

Ministerie van Buitenlandse Zaken – Team exportcontrole

Bezoekadres: Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postadres: Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Telefoon: 070-348 5954
Website: Exportcontrole: www.rijksoverheid.nl/exportcontrole

Ministerie van Defensie – Bureau Industrieveiligheid

Bezoekadres: Kalvermarkt 32
Postadres: Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Website: Industrieveiligheid: [link website](#)

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst / Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst – Unit Contraproliferatie

Postadres: Postbus 20010
2500 EA Den Haag
Telefoon: 079-320 5050
Website: www.aivd.nl / www.mivd.nl

10 Bijlagen

N.B. Van elk document dat via www.eur-lex.eu wordt opgevraagd kunt u de Engelse versie opvragen door in de link van de webpagina "NL" te vervangen door "EN".

10.1 Het nucleair akkoord

Het nucleair akkoord, ook wel het Joint Comprehensive Plan of Action (d.d. 14 juli 2015):

http://www.eeas.europa.eu/statements-eeas/docs/iran_agreement/iran_joint-comprehensive-plan-of-action_en.pdf

EU informatie over de totstandkoming van het akkoord:

<https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/iran/2281/iran-and-the-en#The+Joint+Comprehensive+Plan+of+Action+and+its+implementation>

EU informatie over het akkoord en de daaraan gekoppelde verlichting van Europese sancties (januari 2016, update oktober 2016):

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/161023_-_eu_information_note_jcpoa.pdf

10.2 De Iran verordening

EU-verordening 267/2012

De meest recente Nederlandstalige versie (d.d. 25 juni 2017):

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02012R0267-20170625&from=EN>

10.3 De Iran mensenrechten verordening

EU-verordening 359/2011

De meest recente Nederlandstalige versie (d.d. 13 april 2018):

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011R0359-20180413&from=EN>

10.4 Alle EU sanctieregelingen

Algemeen overzicht van alle Europese sancties, meest recente versie (d.d. 4 augustus 2017):

http://ec.europa.eu/dgs/fpi/documents/Restrictive_measures-2017-08-04-clean_en.pdf https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/restrictive_measures-2016-10-11-clean.pdf

10.5 "Blocking statute" / EU antiboycot wetgeving

EU-verordening 2271/96

De meest recente Nederlandstalige versie (d.d. 2 februari 2014):

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:01996R2271-20140220&qid=1528208903144&from=EN>

LET OP: op het moment van schrijven is de herziening van deze verordening nog gaande.

10.6 Amerikaanse sancties

Het Amerikaanse Office of Foreign Assets Control (OFAC) heeft uitgebreide Q&A documenten over de doorwerkingen van (Iran) sancties gepubliceerd, zie hiervoor: https://www.treasury.gov/resource-center/faqs/Sanctions/Pages/faq_iran.aspx
De SDN list (lijst van personen en entiteiten waartegen Amerikaanse sancties van kracht zijn) vindt u hier: <https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/SDN-List/Pages/default.aspx>
Daarnaast heeft de OFAC een additionele Q&A gepubliceerd over de terugtrekking van de Verenigde Staten uit het JCPOA. Deze vindt u hier: https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/jcpoa_winddown_faqs.pdf

10.7 EU best practices

Europese richtlijnen voor effectieve uitvoering van sanctiewetgeving (d.d. 14 december 2016):
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15530-2016-INIT/en/pdf>

10.8 De Dual-use verordening

EU-verordening 428/2009
De meest recente Nederlandstalige versie (d.d. 16 december 2017):
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02009R0428-20171216&from=EN>

10.9 EU-lijst van militaire goederen

Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen. De meest recente Nederlandstalige versie (d.d. 28 maart 2017):
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2017%3A097%3AFULL>

10.10 Handel in strategische goederen en diensten

Het Handboek strategische goederen en diensten geeft inzicht in het beleid en de procedures voor exportcontrole op militaire en dual-use goederen. De meest recente versie (2013, met aanpassingen in 2018) vindt u hier: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2006/10/23/handboek-strategische-goederen>